

ТИПОВА ПРОГРАМА підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Реалізація ідей Нової української школи в освітньому процесі»

Розробник(и): ГО «ІІПО» ЄДРПОУ 43771659

Рецензент(и): в.о. директора ГО "ІІПО" Новіков О. Ф.

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми - Актуальність програми зумовлена впровадженням Концепції Нової української школи, необхідністю формування ключових компетентностей, педагогіки партнерства та діяльнісного підходу в освітньому процесі.

Цільова група: Педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, зокрема вчителі початкової та базової школи, класні керівники, заступники керівників закладів освіти.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06-1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми - Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації - Підвищення професійної компетентності педагогічних працівників щодо реалізації ідей та принципів Нової української школи.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Ознайомлення з концептуальними засадами НУШ
- Розвиток навичок компетентнісного та діяльнісного навчання
- Формування педагогіки партнерства
- Упровадження формувального оцінювання

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- професійна педагогічна
- інноваційна

- комунікативна
- методична
- рефлексивна

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Педагогічні працівники зможуть ефективно впроваджувати ідеї НУШ, проектувати освітній процес на засадах компетентнісного підходу та формувального оцінювання.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Формування компетентностей та наскрізних умінь. НУШ.	1	1-29	2-30
2	Креативна педагогіка. Мистецтво творчого навчання НУШ.	1	1-29	2-30
3	Особливості організації компетентнісного навчання у різних циклах початкової школи. НУШ	1	1-29	2-30
4	Супервізія в НУШ. Положення МОН.	1	1-29	2-30
5	Інструменти інтерактивного навчання вчителя інформатики НУШ.	1	1-29	2-30
6	Цифрові інструменти для реалізації концепції НУШ.	1	1-29	2-30
7	Впровадження STEM підходів на уроках Початкової школи.	1	1-29	2-30
8	Успішне впровадження реформи НУШ: дизайн-мислення та ефективне оцінювання	1	1-29	2-30
9	ThingLink - цифровий ресурс для створення інтерактивних плакатів	1	1-29	2-30
10	Формування безпечного освітнього середовища. Педагогіка партнерства в контексті НУШ.	1	1-29	2-30
11	Уроки інформатики у класах НУШ з елементами STEM-освіти	1	1-29	2-30
12	Педагогічне партнерство в НУШ	1	1-29	2-30
13	Розвиток педагогіки партнерства. Спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками.	1	1-29	2-30
14	Українська мова в НУШ 7 класу: використання ігрових методик	1	1-29	2-30
15	Мотивація учня НУШ - з чого почати?	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
16	Діяльнісний підхід на уроках природничого циклу в НУШ	1	1-29	2-30
17	Читання й розвиток м'яких навичок: дієва інтеграція	1	1-29	2-30
18	Персоналізація навчання та створення ситуацій успіху для молодших школярів	1	1-29	2-30
19	Методичні прийоми для створення ситуації успіху на уроках початкової школи	1	1-29	2-30
20	Мистецький простір НУШ: ART&CULTURE для навчання	1	1-29	2-30
21	Світові шедеври на екрані: інтеграція мистецтва у шкільні предмети НУШ	1	1-29	2-30
22	Догоспітальна допомога при травматизмі в умовах сьогодення	1	1-29	2-30
23	Між жорсткістю й свободою: яким бути вчителю XXI століття?	1	1-29	2-30
24	Творча лабораторія вчителя-філолога: освітні технології як простір для дослідження й відкриття	1	1-29	2-30
25	Українська мова та література 2.0: технології, що запалюють мислення	1	1-29	2-30
26	«Мовно-літературне дослідництво як ресурс розвитку учня й професійного зростання вчителя»	1	1-29	2-30
27	Ігрові технології на уроках. КВІЗи як засіб розвитку м'яких навичок	1	1-29	2-30
28	Сучасний підхід до слова: інтегруємо науку, мистецтво та рефлексію у мовно-літературній освіті.	1	1-29	2-30
29	Зворотний дизайн у плануванні освітньої діяльності	1	1-29	2-30
30	Досвід командної роботи вчителів природничої галузі: міжпредметна ротація лабораторій як модель діяльнісного навчання	1	1-29	2-30
31	Учитель-інтегратор: як поєднати мову, літературу, цінності й компетентності в умовах НУШ	1	1-29	2-30
32	Від співпланування до результату: практична модель командної роботи вчителів природничої галузі.	1	1-29	2-30
33	Клас як діалог: інтегрований урок для розвитку мовленнєвої культури й мислення.	1	1-29	2-30
34	Від конфлікту до діалогу: інструменти класного керівника для роботи з батьками у складний час.	1	1-29	2-30
35	Ресурсний урок: як навчати технологій і підтримувати ментальне здоров'я учнів.	1	1-29	2-30
36	«Горе, втрата, страх: як говорити з дітьми про складне — для вчителя початкової школи».	1	1-29	2-30
37	Коли дитина плаче, а ти не знаєш що сказати: психологічні інструменти вчителя початкової школи для підтримки у горі	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
38	Батьки як партнери, а не опоненти: психологічні техніки класного керівника для переговорів у напружені моменти	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Формування компетентностей та наскрізних умінь. НУШ.

Ключові питання теми: На сьогоднішній день реформа НУШ вимагає переглянути традиційні методи роботи на уроці. Пріоритетним стало формування компетентностей та наскрізних умінь. У цьому ракурсі актуальним є формування Soft Skills, які допомагають дитині бути підготовленим до дорослого життя. Тому тема формування м'яких навичок допоможе зрозуміти, як навчити дітей критично мислити, працювати над проектами, працювати в команді за умови використання цікавих онлайн-ресурсів.

Тема 2. Креативна педагогіка. Мистецтво творчого навчання НУШ.

Ключові питання теми: Сучасна нова українська школа відчуває гостру потребу в отриманні практичних знань та умінь, чітких системних кроків роботи із казкою як під час уроків так і у позакласній діяльності. Запровадження практичних заходів задля розвитку творчого мислення кожної особистості за допомогою як вже існуючої казки так і новоствореної; формування креативності дитини, яка б інтуїтивно відчувала, що потрібно для створення нової ідеї, рішення складного завдання: додати одну деталь або перевернути все догори ногами, придумати принципово нове або розібрати і скласти по-іншому щось вже звичне.

Тема 3. Особливості організації компетентнісного навчання у різних циклах початкової школи. НУШ

Ключові питання теми: На сьогоднішній день вчитель початкових класів отримує таку кількість інформації, що не завжди дає собі з нею раду: що працює добре, а що можна відкинути. Моя мета - ознайомити педагогів з тими формами та методами роботи, які працювали і працюють надійно та корисні і потрібні для дітей, поділитися власним педагогічним досвідом нетрадиційного навчання грамоти та проведення різних діяльностей у класі.

Тема 4. Супервізія в НУШ. Положення МОН.

Ключові питання теми: ми постійно говоримо про підвищення якості освітнього процесу, супервізія є одним із інструментів для цього. Під час тренінгу обговоримо: - що таке супервізія - хто такий супервізор і що він робить - які результати очікують на вчителя / колектив після проведення супервізії

Тема 5. Інструменти інтерактивного навчання вчителя інформатики НУШ.

Ключові питання теми: Сучасний ефективний урок потребує постійного пошуку для активного залучення учнів до процесу пізнання. Інтерактивні методи дають всі необхідні інструменти для такої взаємодії безпосередньо між вчителем та учнем чи між учнями. Всі інтерактивні методи мають за мету заохотити учнів бути активними на уроці, мислити самостійно, краще засвоювати інформацію. Водночас поліпшуватимуться не лише знання учнів, будуть також зростати їх зацікавленість у навчанні і командний дух, розвинеться ситемне і креативне мислення.

Тема 6. Цифрові інструменти для реалізації концепції НУШ.

Ключові питання теми: Реалії сьогодення ставлять перед педагогами ряд викликів, один з яких є реалізація нового стандарту освіти НУШ в умовах зміни формату навчання очне, дистанційне, змішане. Програма виступу містить набір сучасних цифрових інструментів, практичні поради щодо їх застосування, які допоможу якісно організувати освітній процес на уроках інформатики.

Тема 7. Впровадження STEM підходів на уроках Початкової школи.

Ключові питання теми: STEM-напрямки в освіті мають важливе значення для розвитку сучасного навчального закладу та суспільства вцілому. STEM є важливим інструментом у наскрізному навчанні, яке активно впроваджується у НУШ. Слухачі вебінару отримають конкретні практичні апробовані ідеї та матеріали до STEM - уроків для початкової школи.

Тема 8. Успішне впровадження реформи НУШ: дизайн-мислення та ефективне оцінювання

Ключові питання теми: Реформа НУШ Завдання сучасного вчителя НУШ - розвиток в учнів навичок 4К Дизайн-мислення Ефективне оцінювання

Тема 9. ThingLink - цифровий ресурс для створення інтерактивних плакатів

Ключові питання теми: Ознайомлення із платформою ThingLink. Огляд навігації. Приклади створених інтерактивних плакатів. Демонстрація створення інтерактивного плакату.

Тема 10. Формування безпечного освітнього середовища. Педагогіка партнерства в контексті НУШ.

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних знань, умінь та ефективних технологій, що дають змогу безпечного освітнього середовища заснованого на довірі й співпраці. Тому актуальність проблеми зумовлена тим, що передбачає оволодіння технологією ненасильницького спілкування як інструменту ефективної комунікації та взаємодії, а також ознайомлення з цінностями та принципами побудови педагогіки партнерства в контексті НУШ.

Тема 11. Уроки інформатики у класах НУШ з елементами STEM-освіти

Ключові питання теми: Програма пропонує учителям інформатики ознайомлення з методами інтеграції STEM-освіти на уроках інформатики в Новій українській школі, а також надає приклади STEM-проектів для практичного застосування в класі. Учасники отримають методичні рекомендації щодо ефективної організації уроків та керування проектами, що сприятиме розвитку компетентностей учнів в галузі інформатики та STEM-освіти.

Тема 12. Педагогічне партнерство в НУШ

Ключові питання теми: основні принципи педагогіки партнерства, теоретичні і прагматичні аспекти співпраці батьків і школи, різниця між партнерською орієнтацією та традиційним підходом

Тема 13. Розвиток педагогіки партнерства. Спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками.

Ключові питання теми: основні принципи педагогіки партнерства, теоретичні і прагматичні аспекти співпраці батьків і школи, різниця між партнерською орієнтацією та традиційним підходом

Тема 14. Українська мова в НУШ 7 класу: використання ігрових методик

Ключові питання теми: 1. Початок нового циклу НУШ 2. Ігрові технології на уроках української

Тема 15. Мотивація учня НУШ - з чого почати?

Ключові питання теми: Шестирічна дитина покоління Альфа приходить до школи. Як заохотити її вчитися?

Тема 16. Діяльнісний підхід на уроках природничого циклу в НУШ

Ключові питання теми: Розширити теоретичні знання учасників про сучасні методики та технології, які дозволяють реалізувати діяльнісний підхід. Практичні інструменти та прийоми для розробки та проведення ефективних уроків, проектів та досліджень.

Тема 17. Читання й розвиток м'яких навичок: дієва інтеграція

Ключові питання теми: 1. Теорія і практика інтеграції. 2. Необхідність розвитку м'яких навичок. 3. Розвиток м'яких навичок на уроках читання.

Тема 18. Персоналізація навчання та створення ситуацій успіху для молодших школярів

Ключові питання теми: Шестирічна дитина покоління Альфа приходить до школи. Як заохотити її вчитися?

Тема 19. Методичні прийоми для створення ситуації успіху на уроках початкової школи

Ключові питання теми: Шестирічна дитина покоління Альфа приходить до школи. Як заохотити її вчитися?

Тема 20. Мистецький простір НУШ: ART&CULTURE для навчання

Ключові питання теми: Учасники зможуть збагатити навчальний процес новими ідеями та технологіями, перетворюючи кожен урок у неймовірну подорож світом культури. Отримають шаблони та покликання для використання на своїх уроках як у середній та старшій школі, так і в початковій школі.

Тема 21. Світові шедеври на екрані: інтеграція мистецтва у шкільні предмети НУШ

Ключові питання теми: Учасники зможуть збагатити навчальний процес новими ідеями та технологіями, перетворюючи кожен урок у неймовірну подорож світом культури. Отримають шаблони та покликання для використання на своїх уроках як у середній та старшій школі, так і в початковій школі.

Тема 22. Догоспітальна допомога при травматизмі в умовах сьогодення

Ключові питання теми: ознайомити педагогів з особливостями огляду пацієнта, згідно алгоритму X-ABCDE, з надання медичної допомоги при травмі опорно-рухового апарату, враховуючи особливості дитячого віку

Тема 23. Між жорсткістю й свободою: яким бути вчителю XXI століття?

Ключові питання теми: Три основні стилі педагогічного керівництва: □ Авторитарний — «Я сказав, отже, так буде». □ Демократичний — «Ми домовимось разом». □ Ліберальний — «Робіть, як хочете». Порівняльна характеристика: переваги, ризики, типові помилки. Вплив стилю на клімат у класі, мотивацію учнів, рівень стресу. Міні-кейси: «Учень запізнюється», «Конфлікт на уроці», «Учень відмовляється виконувати

завдання» — як діяти в різних стилях. Саморефлексивна вправа: «Яким учителем мене бачать мої учні?» Моделі педагогічного партнерства: фасилітатор, наставник, модератор. Опитування: «Який стиль переважає у вашій практиці?» Освітній простір свободи і відповідальності. Як побудувати демократичне середовище без хаосу. Принципи педагогіки довіри: повага, співпраця, рефлексія. Формула сучасного вчителя: «Вимогливість до справи — повага до особистості».

Тема 24. Творча лабораторія вчителя-філолога: освітні технології як простір для дослідження й відкриття

Ключові питання теми: У програмі розглядаються інноваційні підходи до викладання української мови та літератури з використанням цифрових інструментів. Учасники дізнаються, як організувати освітній процес як дослідницько-творчу лабораторію, у якій учень стає активним дослідником слова й сенсу, а технологія — його партнером у відкриттях. Окрема увага — інтеграції формувального оцінювання та рефлексії.

Тема 25. Українська мова та література 2.0: технології, що запалюють мислення

Ключові питання теми: У програмі розглядаються інноваційні підходи до викладання української мови та літератури з використанням цифрових інструментів. Учасники дізнаються, як організувати освітній процес як дослідницько-творчу лабораторію, у якій учень стає активним дослідником слова й сенсу, а технологія — його партнером у відкриттях. Окрема увага — інтеграції формувального оцінювання та рефлексії.

Тема 26. «Мовно-літературне дослідництво як ресурс розвитку учня й професійного зростання вчителя»

Ключові питання теми: Зміст програми охоплює сутність мовно-літературного дослідництва, його роль у сучасній школі та вплив на компетентнісний розвиток учнів. Розглядаються моделі уроку-дослідження, поєднання мистецьких і наукових методів, формувальне оцінювання, рефлексія та інтегровані підходи. Показано, як учитель-дослідник розширює власні професійні можливості, стає лідером змін та формує творче й науково орієнтоване середовище в класі.

Тема 27. Ігрові технології на уроках. КВІЗи як засіб розвитку м'яких навичок

Ключові питання теми: Ігрові технології в сучасній освіті: чому гра є ефективним способом навчання; типи ігрових методів на уроках. Квізи як інструмент навчання: види квізів командні, індивідуальні, швидкі, тематичні, адаптивні; порівняння різних платформ Kahoot!, Quizizz тощо. М'які навички, які формуються через квізи: критичне мислення, комунікація та командна робота, креативність, тайм-менеджмент, емоційна регуляція. Методичні поради щодо впровадження квізів: як обрати формат для різних тем і вікових груп; як поєднувати квізи з традиційними методами; створення власного квізу з нуля.

Тема 28. Сучасний підхід до слова: інтегруємо науку, мистецтво та рефлексію у мовно-літературній освіті.

Ключові питання теми: Зміст програми охоплює сутність мовно-літературного дослідництва, його роль у сучасній школі та вплив на компетентнісний розвиток учнів. Розглядаються моделі уроку-дослідження, поєднання мистецьких і наукових методів, формувальне оцінювання, рефлексія та інтегровані підходи. Показано, як учитель-дослідник розширює власні професійні можливості, стає лідером змін та формує творче й науково орієнтоване середовище в класі.

Тема 29. Зворотний дизайн у плануванні освітньої діяльності

Ключові питання теми: Проблеми традиційного планування навчання. Чому урок «не працює», навіть якщо добре підготовлений. Розрив між

цілями, діяльністю та оцінюванням Суть і принципи зворотного дизайну. Походження та ідеї підходу. Три етапи зворотного дизайну: визначення результатів навчання; визначення доказів досягнення результатів; планування навчальної діяльності Формулювання результатів навчання. Компетентнісно орієнтовані результати. Таксономії навчальних цілей. Узгодження з освітніми стандартами Оцінювання як частина планування. Формувальне й підсумкове оцінювання. Критерії успіху та зрозуміле оцінювання для учнів. Автентичні завдання як доказ навчання Проектування навчальної діяльності. Вибір методів і форм роботи відповідно до результатів. Активні та досвіднісні методи навчання. Баланс між змістом, діяльністю та часом Зворотний дизайн у плануванні уроку і теми. Планування навчального модуля / теми. Надмірна деталізація або формалізація. Псевдокомпетентнісні цілі. Інтеграція з чинними програмами

Тема 30. Досвід командної роботи вчителів природничої галузі: міжпредметна ротація лабораторій як модель діяльнісного навчання

Ключові питання теми: У виступі розкривається модель командної роботи вчителів природничої галузі на прикладі міжпредметного дослідницького модуля з ротацією лабораторій. Представлено практичні формати співпланування, розподілу ролей, інтеграції змісту біології, хімії, фізики та географії. Учасники ознайомляться з алгоритмом підготовки спільного заняття, прикладами дослідницьких станцій, формами оцінювання результатів і рефлексії учнів. Окрема увага приділяється компетентнісному та діяльнісному підходам НУШ.

Тема 31. Учитель-інтегратор: як поєднати мову, літературу, цінності й компетентності в умовах НУШ

Ключові питання теми: Програма передбачає осмислення сучасних викликів учителя НУШ, розкриття поняття інтеграції як смислового поєднання мови, літератури та цінностей. Учасники ознайомляться з практичними інструментами інтегрованого навчання, прикладами уроків і завдань, що формують ключові компетентності, мовленнєву активність та громадянську позицію учнів.

Тема 32. Від співпланування до результату: практична модель командної роботи вчителів природничої галузі.

Ключові питання теми: У виступі розкривається модель командної роботи вчителів природничої галузі на прикладі міжпредметного дослідницького модуля з ротацією лабораторій. Представлено практичні формати співпланування, розподілу ролей, інтеграції змісту біології, хімії, фізики та географії. Учасники ознайомляться з алгоритмом підготовки спільного заняття, прикладами дослідницьких станцій, формами оцінювання результатів і рефлексії учнів. Окрема увага приділяється компетентнісному та діяльнісному підходам НУШ.

Тема 33. Клас як діалог: інтегрований урок для розвитку мовленнєвої культури й мислення.

Ключові питання теми: Програма передбачає осмислення сучасних викликів учителя НУШ, розкриття поняття інтеграції як смислового поєднання мови, літератури та цінностей. Учасники ознайомляться з практичними інструментами інтегрованого навчання, прикладами уроків і завдань, що формують ключові компетентності, мовленнєву активність та громадянську позицію учнів.

Тема 34. Від конфлікту до діалогу: інструменти класного керівника для роботи з батьками у складний час.

Ключові питання теми: Педагогіка партнерства як ключова ідея Нової української школи. Трикутник взаємодії: учень – батьки – вчитель. Виклики сучасності та їхній вплив на комунікацію між школою і родиною.

Причини виникнення конфліктних ситуацій у взаємодії з батьками. Роль класного керівника у створенні атмосфери довіри та співпраці. Практичні інструменти ефективної комунікації: активне слухання; емпатія; ненасильницьке спілкування; цифрові засоби комунікації; залучення батьків до життя класу. Успішні практики партнерської взаємодії з батьками. Висновки та перспективи розвитку співпраці школи й родини.

Тема 35. Ресурсний урок: як навчати технологій і підтримувати ментальне здоров'я учнів.

Ключові питання теми: Сучасні учні навчаються в умовах тривалого стресу, інформаційного перевантаження та емоційної нестабільності. У таких умовах уроки трудового навчання та технологій стають не лише простором для формування практичних умінь, а й середовищем психологічної підтримки. Арттерапевтичні техніки допомагають знизити рівень тривожності, сприяють розвитку емоційного інтелекту, творчості, комунікації та відновленню внутрішніх ресурсів учнів. Вчитель технологій має унікальні можливості інтегрувати елементи арттерапії в щоденну освітню діяльність без спеціальної психологічної підготовки, використовуючи творчі проекти, декоративно-ужиткове мистецтво, роботу з різними матеріалами та сучасними цифровими інструментами. Під час вебінару вчителі отримають добірку конкретних арттерапевтичних вправ, які легко адаптуються під будь-який етап уроку та не потребують закупівлі специфічних матеріалів та добірку проектів з використанням арт-технологій.

Тема 36. «Горе, втрата, страх: як говорити з дітьми про складне — для вчителя початкової школи».

Ключові питання теми: Під час заходу буде розглянуто особливості дитячого сприйняття втрати, страху та горювання в молодшому шкільному віці. Учасники ознайомляться з віковими реакціями дітей на складні події, отримають практичні рекомендації щодо підтримки учнів у школі, алгоритми проведення делікатних розмов та приклади вправ, які допомагають дітям проживати складні емоції. Окрему увагу буде приділено ролі вчителя як дорослого, який може стати джерелом стабільності та підтримки для дитини.

Тема 37. Коли дитина плаче, а ти не знаєш що сказати: психологічні інструменти вчителя початкової школи для підтримки у горі

Ключові питання теми: Під час заходу буде розглянуто особливості дитячого сприйняття втрати, страху та горювання в молодшому шкільному віці. Учасники ознайомляться з віковими реакціями дітей на складні події, отримають практичні рекомендації щодо підтримки учнів у школі, алгоритми проведення делікатних розмов та приклади вправ, які допомагають дітям проживати складні емоції. Окрему увагу буде приділено ролі вчителя як дорослого, який може стати джерелом стабільності та підтримки для дитини.

Тема 38. Батьки як партнери, а не опоненти: психологічні техніки класного керівника для переговорів у напружені моменти

Ключові питання теми: Педагогіка партнерства як ключова ідея Нової української школи. Трикутник взаємодії: учень – батьки – вчитель. Виклики сучасності та їхній вплив на комунікацію між школою і родиною. Причини виникнення конфліктних ситуацій у взаємодії з батьками. Роль класного керівника у створенні атмосфери довіри та співпраці. Практичні інструменти ефективної комунікації: активне слухання; емпатія; ненасильницьке спілкування; цифрові засоби комунікації; залучення батьків до життя класу. Успішні практики партнерської взаємодії з батьками. Висновки та перспективи розвитку співпраці школи й родини.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи : методичні рекомендації / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. - К., 2019. - 47 с.
2. Андрющенко О.О. Сутність феномену «рефлексивні вміння педагога». Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя, 2016. Вип. 51 (104). С. 67-73.
3. Барна І.В. Біологія. Методика розв'язування задач: Навчальний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 216 с.
4. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В.Пономаренко, Т.Воронцова, О.Сакович. URL: <http://surl.li/dwuiк>
5. Бех І. Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. Рідна школа. 2011. С. 9-14.
6. Бзовська Л., Ковнацька Р. Навчаємося через гру. Добірка ігрових вправ для учнів I-III класів. Львів : ЛМГО «Центр освітньої політики», 2020. 304 с.
7. Бівол О. С. Проблемно-пошукові методи навчання на уроках у початкових класах як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів. Таврійський вісник освіти. 2012. № 3 (39). С. 103-107.
8. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посіб. / за ред. Богомолець О.В., Рощина Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с. : іл.
9. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3ВурwоI>
10. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання: навчальний посібник. Вінниця:ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с. URL: <http://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/2367/D12.pdf> Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навчальний посібник / Н. П. Волкова. - К. : ВЦ «Академія», 2006. - 256 с.
11. Волошенюк О.В., Чорний О. В. Методика формування умінь з медіаграмотності на заняттях з інтегрованого курсу «Мистецтво» в НУШ. Навчально-методичний посібник. Київ: Академія української

преси, Центр Вільної Преси, 2020. 54. с.

12. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. № 3. 2008. С. 23-30.
13. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. Матеріали Науково-практичної конференції «Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ». URL: <http://conf.zipro.net.ua/?p=79>
14. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ: матеріали наук.-практич. конф. URL: <http://conf.zipro.net.ua/?p=79>
15. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
16. Джежелей О., Ємець А., Коваленко О. Читаємо та граємо в театр. 1-4 класи. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 80 с.
17. Джежелей О., Коваленко О. Вчуся читати. Навч-розвив. пос. для дітей Частина 1. Харків: Ранок, 2001. 144 с.
18. Зеленська Л. Д. Модерація як форма реалізації супервізії в НУШ. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Стиль-Издат», 2021. Т. 2. С. 95-98.
19. Зеленська Л.Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20.
20. Зеленська Л.Д. Модерація як форма реалізації супервізії в НУШ. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Стиль-Издат», 2021. Т. 2. С. 95-98.
21. Калініна Л. М. Реформування освіти в Чеській республіці. Вересень. 2013. № 1-2 (62-63). С. 10-24.
22. Клепко С.В. Формування лідерської компетентності у школі. Полтава, 2012. С. 86-97.
23. Коваль А.П., Культура ділового мовлення: писемне та усне ділове спілкування. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ, 1997. с. 193-280.
24. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
25. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст. 458.
26. Кудін В.С. Партнерська взаємодія – основа освітнього процесу НУШ. Навчально-методичний посібник. Черкаси. 2022. 128 с.
27. Лук'янова Л. Б. та ін. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
28. Любчак Н. М. Проектні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Київ, 2014. Вип. 122. С. 144-150.
29. Методичні рекомендації для закладів загальної середньої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. - К., 2021. - URL : <https://academiq.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/Metodychni-rekomen-datsiyi-dlva-serednih-shkil-l-Lpdf~>
30. Нова українська школа : розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання : навчально-методичний посібник / І. Старагіна, В.Терещенко, А.Панченко. Харків : Соняшник, 2020. 176 с.
31. Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний

посібник / Д.В. Ротфорт, О.М. Гезей, за заг. ред. Л.Д.Покроєвої. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 144 с.

32. Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ. URL: <https://conf.zippro.net.ua/?p=340>
33. Поспелова Т. Розвиток лідерського потенціалу керівника закладу середньої освіти : навч. посіб. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 36 с.
34. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
35. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
36. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : Постанова КМУ від 09.01.2014 №11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>
37. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності: наказ МОН України від 10.12.2021 № 1340. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
38. Регулююча дія ціннісних орієнтацій у житті дитини: моногр. [Т.О. Піроженко, І.І. Карабаєва, О.Ю. Хартман, Л.І. Соловійова, О.І. Федорчук, Л.Д. Токарева]; за ред. Т.О. Піроженко. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 222 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/722164/>
39. Редько В. Г. Організація компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі. URL: <http://surl.li/eaqrB>
40. Розвиваємо громадянські компетентності : другий клас / під заг. ред. Н.Бібік, Н.Софій. Київ, 2019. URL: http://www.ussf.kiev.ua/images/project-50/2class_5-Vartist_4.pdf
41. Северинова А.М. Забезпечення ефективного освітнього процесу під час викладання фізики і хімії. Педагогічний вісник. 2020. №3 (101). С.41-45.
42. Сейтосманов А., Фасоля О. Нова школа у нових громадах : посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах. Київ, 2017. 128 с.
43. Сенчина Н. Г. Формування педагогічної рефлексії учителів гуманітарних спеціальностей у післядипломній освіті : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2019. 22 с.
44. Скиба Микола. Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ. URL: <https://bit.ly/30xzdEL>
45. Смагіна Т. М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills в підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти. Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збірник матеріалів конференції. Житомир, 2017. С. 21-29.
46. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с.
47. Стіл Дж., Мередіт К., Темпл Ч. Методична система «Розвиток критичного мислення у навчанні різних предметів»: Підготовлено для проєкту «Читання та письмо для розвитку критичного мислення» / Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект». Київ: Міленіум, 2001. 104 с.
48. Супервізія : професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : поради для супервізорів (наставників). - URL : <http://www.ussf.kiev.ua/images/news/2019.09.18/%D0%A1%D1%83%D0%BF%D0%B5%P1%80%P0%B2%P1%96%P0%B7%P1%96%P1%8F.pdf>
49. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : поради для супервізорів (наставників). USAID, 2018. 60 с.
50. Сучасні методики викладання біології в школі / Уклад. К.М. Задорожний. Харків: Вид. група «Основа», 2009. 175 с.

51. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : наказ МОН України від 10.12.2021 №1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
52. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.]. Вінниця, 2018. 196 с.
53. Управлінське лідерство : виклики сьогодення : колективна монографія ; за заг. ред. В. В. Толкованова. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. 600 с.
54. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. / О.І. Пометун. Київ, 2020. 104 с.
55. Хобзей Павло. Директор школи має вести колектив до змін. Освіта.ua. URL: <http://osvita.ua/school/reform/55280/>
56. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. Молодь і ринок, 2012. № 12. С. 136-139.
57. Що таке педагогіка партнерства: правила сучасного викладання. URL: <https://bit.ly/3HjoQoF>
58. Яременко Н.В. Дозвіллезнавство. Навчальний посібник. Фастів. «Поліфаст».2007.459с
59. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71
60. Díaz-Corralejо, J. La pédagogie différenciée dans le cadre de l'enseignement/ apprentissage du Français Langue Etrangère (Fle). URL: <http://surl.li/dymtd>
61. Smit R. Formative Beurteilung im kompetenz- und standardorientierten Unterricht. URL: <http://surl.li/eakye>

Додаткова література:

1. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://bit.ly/3YITGVN>
2. Від керівника до лідера: практичні поради для директорів шкіл та керівників відділів освіти / А.Уварова. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/521/12.2019.pdf>
3. Волківська Д. А. Сучасні підходи до визначення лідерства. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. 2014. Вип. 115. С. 45-47.
4. Європейське мовне портфоліо (методичний посібник). URL: <http://surl.li/eakzd>
5. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник / Н.М. Степанова, В.С. Кудін. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152с.
6. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, №34-35, ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
7. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
8. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації І О. І. Бондарчук, О. О. Нежинська : спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. - Київ, 2017. - 36 с. - URL : <https://core.ac.uk/download/pdt7154283886.pdf>
9. Лукіна Т. Види моніторингових досліджень / Т. Лукіна ; за заг. ред. О. І. Локшиної // Моніторинг якості освіти : світові досягнення та українські перспективи. - К. : К.І.С. - 2004.-128 с.
10. Машовець М.А., Науменко М.С. Особливості емоційно-ціннісного спілкування в сучасній українській сім'ї. Молодий вчений. 2018. № 8.1 (60.1). С. 80 - 84.
11. Морзе Н., Базелюк О., Воротникова І., Дементівська Н., Захар О.,

Нанаєва Т., Пасічник О., Чернікова Л. Опис цифрової компетентності педагогічних працівників. Ел.фахове видання Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 1-53. Київ, 27-28.09.2019. URL: <https://bit.ly/3ineA6B>

12. Редько В.Г. Конструювання змісту шкільних підручників з іноземних мов: теорія і практика: монографія / В.Г. Редько. Київ: Педагогічна думка, 2017. 628 с.
13. Типове положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа» / уклад. : Клокар Н.І., Нікулочкіна О.В., Київ, 2018. 6 с.
14. Boissard P. L'évaluation formative: un outil de progression. URL: <http://surl.li/ealag>
15. Increasing motivation through students setting goal. URL: <http://surl.li/eakxv>
16. Lesen, Schreiben, Hören, Spielen, Sprechen: Deutsch lernen im Internet. URL: <http://surl.li/eakxx>
17. What Is Flipped Learning? URL: <http://surl.li/eakyu>